

Bedrijfsmethoden

De vlieger

Tekst Bart de Coo, tekening Henk van Ruitenbeek, illustratie Remco Schoonderwoert

Een vlieger is het omgekeerde van een veger. Bij de veger, zoals die gemaakt wordt bij de 'Aalster methode', verplaatst u de moeder in een andere woning naar een andere plaats op de stal. U kunt de moeder ook verder weg vervoeren. Bij de 'vlieger' verplaatst u de woning met broed naar een andere plaats op de stal. De moeder blijft juist achter, in een andere behuizing en beroofd van bijna al haar broed en bijen. Met de achterblijvende en terugkerende bijen zal ze een nieuw nest moeten beginnen. Goed vliegweer is voor vliegers wel belangrijker dan voor vegers. Ook eens proberen?

Als het voorgaande even te snel ging, dan volgt een en ander hier nog eens in detail. U zoekt de moeder in een volk dat als het even kan nog geen zwermplannen heeft. Als het volk een van de komende dagen zal gaan zwermen, omdat het zo te zien bijna gesloten doppen heeft, dan kunt u beter afzien van een vlieger, omdat die anders nog wel eens de neiging wil hebben de kast in zijn geheel te verlaten. U kunt ook beter iets anders verzinnen als het slecht weer is. Voor een vlieger is goed vliegweer een absolute voorwaarde, omdat de methode geheel rust op het afvliegen van de vliegbijen op de oude moeder.

Als u de moeder gevonden heeft, dan hangt u het raampje waar ze op zit apart, als het een niet al te intensief bebroed raampje is, of u vangt de moeder en u bewaart haar zo lang met een van de vele middelen die daarvoor in de handel zijn. Stop haar in uw broekzak want begin mei verkleumt ze gemakkelijk, ook al schijnt de zon aangenaam.

Nu neemt u bodem met broedbak in zijn geheel op, om het hele gevaarte elders op de stal te zetten. Hoe verder weg op de stal, hoe beter is het devies, want deze kast moet gaan afvliegen. De bijen mogen onder geen enkele voorwaarde lucht krijgen van de moeder, letterlijk. Dan kan de operatie ellendig aflopen, omdat de bijen dan massaal het broed zullen verlaten, om zich terug bij de moeder te voegen.

Op de leeggekomen plaats komt een lege broedbak met bodem. In die bak hangt u het raampje met de moeder mooi in het midden. Ideaal is als u aan weerszijden (deels) uitgebouwde ramen kunt hangen, waarnaast kunstraat, met voerramen aan de buitenkanten. Een aardig alternatief is om de voerramen een of meer plaatsen naar het midden te hangen: u gaat onder de indruk zijn van het tempo waarmee de bijen deze voerramen omzetten in broed. Daarna legt u het moederrooster terug en plaatst u de honingkamer er weer op. Overigens kunt u deze broedbak ook bovenop de vlieger plaatsen met een speciale plank, maar dat is wel wat specialistischer.

In de weggezette bak, de 'broedaflegger', zullen de bijen redcellen gaan maken. In het verleden werd vaak geadviseerd om dit volk 's avonds wat dun voer te geven, omdat

vlieger

winteropstelling

April

Neem de Koningin apart.
Verplaats de broedbak in zijn geheel naar elders (broedaflegger).
Op de leeggekomen plaats komt een nieuwe broedbak met de moeder.

“De vlieger maakt het doppen breken overbodig.”

het volk alle haalbijen verliest, waardoor er een gebrek aan water zou ontstaan. Er werd zelfs geadviseerd om het volk licht te bevochtigen met de plantspuit. Toch is de ervaring dat u de bijen niet benadeelt, laat staan schade toebrengt, als u deze ingrepen achterwege laat. Ook werd wel geadviseerd om het vlieggat van de broedaflegger te verkleinen, omdat dat enige dagen slecht verdedigd zal gaan worden. Maar volken splitsen doet u als er veel dracht is en er dus geen neiging tot roven zal zijn.

Doppen breken is niet nodig, omdat het grote verlies aan vliegbijen alle zwermstemming in de kiem smoort. Voelt u zich echter vrij om na ongeveer twee weken bijvoorbeeld een bevruchtungskastje te vullen.

Het succes van de vlieger zal zeker bevorderd worden als de nieuwe broedbak waarop de bijen moeten afvliegen uiterlijk lijkt op de oude. Wie nog met die goeie ouwe dubbelwandige simplexkasten werkt: verhuis de binnenbak slechts, zodat de buitenkant van de kast uiterlijk volkomen gelijk blijft. Ook een aardige is het aanbrenge van voor de bijen goed zichtbare kleuren en merktekens op de bodems en de vliegplanken. Als die bodems op hun plaats blijven, dan kan de imker met het aanzien van de broedbakken wat nonchalanter zijn.

Vaak wordt aangeraden om alleen vliegers te maken op een moment dat de zwerm drift ongelegen komt. Als de dracht massaal is en het dus heel slecht van pas komt om de moer en een heleboel bijen uit het volk te halen, laat staan om de voorzwerm te laten afkomen, dan zou de vlieger de aangevonden ingreep zijn. Het grote voordeel zou zijn dat de bijen in de vlieger geen broed meer te verzorgen hebben, waardoor ze al hun aandacht kunnen richten op het vullen van

de honingbak. Toch is het verschil met de veger niet groot genoeg om dit als opvallend voordeel aan te voeren.

Er zijn overtuigender voordelen te bedenken. Het eerste is uiteraard het feit dat de vlieger het doppen breken overbodig maakt: u kunt de broedaflegger zeker vijf weken lang met rust laten. Een ander is de rust en de beheersing waarmee de vlieger gepaard gaat: u hoeft geen raampjes af te slaan, alhoewel menig imker toch een of twee raampjes afslaat in de vlieger om er zeker van te zijn dat de vlieger voldoende ‘volume’ krijgt. Weer een ander is het feit dat de moer, waarvan u zo veel verwachtingen had, gewoon op haar plaats blijft. Ook de kans op zogenaamde ‘bruidszwermen’ is met de vlieger nihil. Het kan namelijk gebeuren dat er zo veel bijen uit een veger terugkeren naar de oude kast met doppen, dat er een zwerm afkomt zodra de pasgeboren moer op bruidsvlucht gaat. Zo’n zwerm is moerloos en die bent u dus grotendeels of zelfs volledig kwijt.

Imkers zijn vaak bang dat vliegers slecht bouwen, omdat een vlieger naar verhouding veel vliegbijen heeft, de wat oudere bijen dus. Oudere bijen zijn zoals bekend niet belast met de taak om raten te bouwen, maar met de taak om het nest te verlaten en voedsel te halen. Als die oudere bijen in de meerderheid zijn, dan bouwt het volk niet graag, zo redeneert men. Dit is in strijd met de waarneming en de wetenschap. Met de waarneming, omdat die u gauw genoeg zal overtuigen van de bouwdrift van vliegers, alhoewel goede dracht een flink handje helpt, maar dat had u begrepen. Met de wetenschap, omdat bijen kunnen ‘regenereren’, wat wil zeggen dat ze stadia kunnen overslaan of juist kunnen ‘terugvallen’ in eerdere stadia als de omstandigheden daarom vragen. ●

